

www.e-rara.ch

M. Vitruvii Pollionis De architectura libri decem

Vitruvius

Argentorati [Strassburg], 1807

Stiftung Bibliothek Werner Oechslin

Shelf Mark: A04c ; app. 443

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-19636>

M. Vitruvii Pollionis vita a Bernardino Baldo Urbinate conscripta.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

M. VITRUVII POLLIONIS

V I T A

A BERNARDINO BALDO URBINATE

CONSCRIPTA.

OMNES fere artes natura ita constitutas esse scimus, ut non satis commode tractari valeant, si qui in illis versantur, ingenio pariter & manu non fuerint exercitati. Etenim contemplatio, quam *θεωσιαν* Graeci appellant, oculus quidam est; *πραξις* vero, hoc est, ipsa operatio, manus sibi locum atque officium vendicat. Quamobrem is, meo iudicio, qui sola meditatione fretus operationem negligit, non inepte cuiquam componi posset, qui visu pollens, mancus esset & scaevus: is vero qui usu tantum praestat, ei qui oculis captus, manus ipsas haberet incolumes. Itaque ut in homine ad perfectam integritatem oculos pariter atque manus requirimus, ita in absoluto artifice contemplationem & operationem aequae desideramus. Hinc fit, ut Vitruvium ab iis architectis seiungamus, qui ab optimis artibus & scientiis imparati, nobilissimis architecturae studiis, illotis ut aiunt manibus pedibusque, tanquam profani, temere ultro se ingerunt. Ipse enim omnibus armis ornatus, militiae huic nomen dedit: quare fit, ut ei, licet architecto, locum non immerito inter Mathematicos & Geometras ipsos decernamus. Huius vitam, quod a nemine ante nos pro dignitate est factum, scribere aggredimur, tam-

Vitruvius.

a

etsi rerum obscuritate, veterum scriptorum de eo pertinaci quodam silentio, & suimet de se ipso in dicendo sobrietate & modestia, prope ab incepto deterreamur. Principio quod ad eius patriam pertinet, non modo, uti de Homero legimus, in dubium vertitur, sed prorsus ignoratur. Quidam, eo fortasse quod Romae vitam duxerit, Romanum putarunt: qui tamen, utpote nulla probabili ratione, veterisve scriptoris auctoritate fulti, merito reiciuntur. Sunt nonnulli qui Veronensem volunt, eo ducti argumento, quod in veteri eiusdem urbis fornice haec inscriptio legatur:

L. VITRUVIUS L. L. CERDO

ARCHITECTUS.

Inter illos qui praecipue in hanc sententiam transierunt, fuit egregius, citra controversiam, vir, multiplicisque eruditionis laude insignis, Andreas Alciatus, I. U. C. Cuius rei non modo locuplerem habemus testem Guilielmum Philandrum, sed & ea fidem faciunt, quae idemet Alciatus in commentarios coniecit, quos eruditissimos edidit in Pandectas: ibi enim asseveranter pronuntiavit, Vitruvianae architecturae epigraphen ita esse restituendam: L. VITRUVII PELLIONIS. Refellit hunc Philander, primo, quod in omnibus exemplaribus M. non L. & POLLIO, non PELLIO legatur: deinde, Cerdonem non esse continuo quod Pellionem, quum Cerdo ἀπὸ τοῦ κέρδους, hoc est, a lucro, alter vero a pellibus dicatur: demum, si idem esse Cerdo & Pellio concederetur, nihil propterea esse architecto cum pellibus commune. Inscriptionem vero illam, hominis non studii esse indicem, & tandem Cerdonis (ut in fornice habetur) non Pellionis appellationem esse restituendam. Postremo ea ratione Alciatum iugulat, quod ille Veronensis architectus, sub mutulis denticulos collocaverit, quae res uti vitio non carens, a nostro Vitruvio acerrime reprehenditur. Nos, ut opinionem nostram in medium proferamus, architectum illum nostro iuniorem,

& prorsus ab illo fuisse diversum, duobus argumentis a Philandro praetermissis, necessario fere convincimus. Primo, quod passim inferiores architecti sub mutulis denticulos posuere, ut videre est in fornicibus Titi, Nervae, Constantini, in porticu eiusdem Nervae, & Diocletiani thermis, quae omnia aedificia a posterioris seculi architectis constructa fuisse palam scimus. Deinde, quod Veronensem illum Cerdonem L. Vitruvii fuisse Libertum apparet, quod vel ex ipsa inscriptione colligitur, in qua, ut visum est, legimus, L. VITRUVIUS L. L. hoc est, Lucius Vitruvius Lucii Libertus. Nostri vero liberum fuisse, & liberaliter educatum, ipsomet teste in progressu eorum, quae dicturi sumus, lucidius ostendemus. Porro quatenus ad nostri architecti patriam spectat, Fundanum Formianumve fuisse, coniectura non undequaque spernenda iudicamus. Etenim circa ea loca Vitruviorum familiam antiquis temporibus potentem & numerosam fuisse, vetusti lapides non obscure attestantur, quorum nonnullos, licet perperam exscriptos, refert in Italia sua Leander. Sed & Villamontius Gallus in suo itineralio, emendatius hunc inter ceteros,

M. VITRUVII MEMPILIS HOC MONUMENTUM

HAER. E. N. S.

In aliis autem frequens repetitio est praenominis M. & Vitruviorum. Haec nos dicta voluimus, ne hoc praetermissis, qualecunque sit indicium, antiquitatis & veritatis studio Lectori videremur. Ceterum, nostrum hunc parentum diligentia, liberaliter & ingenue a prima adolescentia institutum fuisse, ipsemet palam profiteatur, in sexti libri prooemio his verbis: *Itaque ego maximas infinitasque parentibus ago atque habeo gratias, quod Atheniensium legem probantes, me arte erudiendum curaverunt, & ea quae non potest esse probata sine literatura, encycloque, doctrinarum omnium disciplina. Cum ergo & parentum cura, & praeceptorum doctrinis auctas haberem copias disciplinarum, philologis & philotechnis rebus, commentariorum-*

que scripturis me delectatus eas possessiones animo paravi, e quibus haec est fructuum summa, nullam plus habendi necessitatem, eamque esse proprietatem divitiarum, maxime nihil desiderare. Honestis igitur parentibus, & honesto loco natum, ex dictis facile colligimus, divitiis autem haud itidem abundasse, sed nec eas magnas avidè sibi parare contendisse, immo auream potius mediocritatem adamasse, cum bona fama: quod & ipsemet Augustum alloquens, ingenue protestatur. In scientiis autem & disciplinis tantum solummodo profecisse, quantum architecto sat esset, nec summam rerum cognitionem procurasse, contra Pythii sententiam, his verbis palam fecit: Ergo satis abunde videtur fecisse, qui ex singulis doctrinis partes & rationes earum mediocriter habet notas eas, quae necessariae sunt ad architecturam, ut si quid de his rebus & artibus iudicare & probare opus fuerit, ne deficiatur. Cuius quidem assertio maximam cum ea habet affinitatem, quam Philosophus in ipso moralium Nicomachiorum vestibulo protulit, nempe, eruditii esse, eatenus exactam in unoquoque genere explicationem requirere, quatenus pati ipsius rei natura potest. Itaque ne eum Imperator, quasi in disciplinis leviter versatum, reprehenderet, his verbis occurrit: Peto a te, Caesar, & ab aliis qui mea volumina sunt lecturi, ut si quid parum ad artis grammaticae regulam fuerit explicatum, ignoscat. Namque non uti summus Philosophus, nec Rhetor disertus, nec Grammaticus summis rationibus artis exercitatus, sed ut Architectus his literis imbutus, haec nisus sum scribere. Haec ille: qui licet haec modeste protulerit, & omni iactantia procul, eruditissimum nihilominus fuisse hominem, & Graeci sermonis gnarum, scripta eius, & res ipsae, de quibus agit, copiose testantur. Moribus demum fuisse candidissimis, & apprime ingenuis, ex iis (quasi e quadam ad vivum animi eius expressa imagine) facile elicitur, quae moratissima, & quolibet philosopho digna, librorum suorum praefationibus interseruit. Haec autem quatenus

ad mores. Porro eundem scientiam illam, quae de natura agit, degustasse, ex scriptis eius palam cognoscitur. Saepe enim physicas movens quaestiones, eas solvere conatur, quamquam id haud pari felicitate. Neque enim ex optimis fontibus principia & scientiam ipsam hauserat: quod aevi potius illius, quam suo factum vitio, ille fateatur necesse est, qui novit illos etiam, qui tunc serio ea studia tractabant, libentius Epicuri dogmata, & Platonis delicias, quam Aristotelis Peripateticorum principis, & verioris solidiorisque philosophiae assertoris, doctrinam adamasse. Differit autem de aëre, de ventis & aquis, item de plantis, de terrarum ac fossilium naturis, de quibus omnibus arrepta e dicendis & docendis occasione, longissimas per saepe disputationes textit: quibus in rebus cum sit admodum frequens, nec sine acumine & sollertia, argumentari facile est, non quidem ingenium illi, sed potius ingenii culturam defuisse. Nos autem, ne immerito eum Epicuri dogmatum fuisse imitorem, dixisse, eique indebite hanc veluti notam quandam inussisse videamur, ea quae secundo secundi libri capite professus est, in medium afferemus; ibi enim Thaletis & Heracliti relatis opinionibus, de rerum principiis, ita scribit: *Democritus, quique eum secutus est Epicurus, atomos; quas nostri infecabilia corpora, nonnulli individua vocitaverunt. Pythagoreorum vero disciplina adiecit ad aquam & ignem, & aërem & terrenum. Ergo Democritus, etsi non proprie res nominavit, sed tantum indivisa corpora proposuit; ideo ea ipsa dixisse videtur, quod ea cum sunt disiuncta, nec laeduntur, nec internecionem recipiunt, sed sempiterno aevo perpetuo infinitam retinent soliditatem. Ex his ergo congruentibus cum res omnes coire nascique videantur, & eae in infinitis generibus rerum natura essent disparatae, putavi oportere de varietatibus & discriminibus usus earum, quasque haberent in aedificiis qualitates, exponere. Haecenus ille, qui eodem lib. c. I. de priscorum hominum vita, & de initiis humanitatis atque te-*

storum, & incrementis eorum scribens, omnia fere mutuatus est ab iis, quae facunde expressit Lucretius libro quinto. Epicureum igitur fuisse, in his saltem, quae ad rerum naturam atque principiorum constitutionem pertinent, non est obscurum. Verum enimvero moribus fuisse candidis, & ut ethnicum, fatis pium, nec numinum e coelo deturbatorem cum Epicuro & Lucretio, fatis patet ex iis, quae de templis, de Diis, deque honore debito illis deferendo, scriptis suis interferuit. Militasse porro, & in castris Iulii Caesaris fuisse, inde cognoscimus, quod lib. VIII. c. 4. de proprietatibus nonnullorum fontium differens, affirmat, C. Iulium Masinissae filium, qui cum Caesare militavit, ipsius Vitruvii hospitio fuisse usum: unde illud quoque facile argumentari licet, nostrum hunc architectum in exercitu non fuisse obscurum, qui insignem virum, nempe Masinissae filium, habuerit contubernalem. Caesari autem ob rei aedificatoriae peritiam fuisse notum, ipsemet in prooemio primi libri ad Augustum scribens, protestatur. Quo quidem Caesare de medio sublato, & Augusto summo rerum imperio potito, eidem a sorore Octavia commendatus fuit. Verum cum duas eiusdem nominis sorores habuerit Augustus, maiorem alteram Anchariae, minoremque alteram Attiae filiam, merito dubitari posset, utra earum commendationis illi beneficium impertiverit. Maiorem fuisse docet Aeneas Vicus Parmensis in libro Augustarum, ubi de ea loquitur, ita scribens: *Quin etiam inter Augusti familiares peritissimum illum architectum Vitruvium collocavit, qui prius fuerat in castris Caesaris, quod ex commendatitiis eius literis effectum est.* Haec Aeneas. Ceterum non modo eum Augustus in clientelam suscepit, & amplum eidem quoad viveret stipendium assignavit, sed machinis quoque bellicis praefecit, quod & ipse his verbis reliquit attestatum: *Itaque cum M. Aurelio, & Pub. Minidio, & Cn. Cornelio ad apparationem ballistarum, & scorpionum, reliquorumque*

tormentorum refectorem fui praesto, & cum eis commoda accepi, quae cum primo mihi tribuisti, recognitionem per sororis commendationem servasti &c. Marcum porro illum Aurelium, ni coniectura decipimur, M. illius Aurelii Cottae patrem fuisse, credimus, qui sub Tiberio una cum M. Valerio Messalla consulatum gessit. In fastis siquidem consularibus M. fil. dicitur, & M. nepos. Cneum vero Cornelium eum esse, qui Augusto imperante fuit Augur, vel Cornelium illum Cinnam, qui sub eodem Imp. Consul fuit cum Valerio Messalla Voluso. Quidquid autem sit de istis, illud exploratissimum est, machinarum bellicarum praefectos eo seculo, uti etiam nostro, magnaesemper, sed in castris praecipue, existimationis fuisse. Porro eiusmodi machinarum in bello curam gessisse, videtur non obscure decerpi ex iis, quae refert lib. X. c. 16. ubi de ballistarum rationibus ita scribit: *Itaque, ut etiam qui Geometriae, Arithmeticaeque rationes non noverint, habeant expeditum, ne in periculo bellico cogitationibus detineantur, quae ipse faciendo certa cognovi, quaeque in parte accepi a praeceptoribus, finita exponam.* Verum ut in bello machinis, ita pacis tempore publicis aedificiis construendis praepositus fuit: inter quae nobilis illa adnumeratur Basilica, quam in Col. Iulia Fanestri, ut ipse refert lib. V. cap. 1. collocavit, curavitque faciendam. Quos praeceptores habuerit, nec ipse docet, nec ab aliis accepimus: illud certum est, illum non ab Latinis modo, sed ab eximiis totius Graeciae auctoribus, eorum, quae ad architecturam pertinent, confertissimum sibi & copiosissimum penu comparasse. Habemus enim, ipsum non solum Archimedis, Archytrae, & Aristoxeni scripta legisse; sed Aristarchi, Eratosthenis, Berosi, Ctesibii, Athenaei, Diadis, Eudoxi, Apollonii, & aliorum mechanicorum Geometrarumque commentaria in manibus habuisse. Illud etiam luce ipsa clarius est, ipsum e libello, quem Aristoteles de mechanicis scripsit, ea decerpisse, quae in c. 8, libri X. inseruit, de porrecto &

rotundatione agens machinarum ad onerum levationes. Ex praedictorum igitur omnium auctorum doctrina, abolutissimum totius architecturae corpus, in decem divisum libros, compilavit, methodo usus ea, quam resolutivam appellant. Proposita enim sibi definitione, & in suas partes distributa, singulis libris singulas partes assignavit. In primis vero architectum ipsum diligentissime instituit, & variis disciplinis & scientiis ornavit: in quo cum plura desiderare videatur quam architecto sint undique necessaria, Leoni Baptistae oblique eum carpendi occasionem praebuit lib. IX. c. 10. ubi & ipse architectum suum efformat. Cur autem id factum sit, ea ratio est, quod Vitruvius ad perfectionem, ipse vero ad meram necessitatem respexerit. Sed ut a diverticulo in viam revertamur; Architecturam noster auctor trimembrem fecit, & ita divisit, ut partem primam Aedificatoriam, secundam Gnomonicen, tertiam vero Machinationem appellaverit. Primae igitur parti primum librum assignat, in secundo materiam profequitur, in tertio sacrarum aedium formas & species examinat, quartum ornamentorum generibus tribuit, quintum publicis aedificiis, non tamen sacris, Basilicis nempe, theatris, thermis, palaestris, portibus. In sexto de privatis aedibus tum rusticis, tum urbanis, agit. Septimum rectoriis dat, & picturis. Octavum aquarum librationibus, & aquaeductibus: quibus ferme libris aedificatoriam totam complectitur. In nono de Gnomonice agit, id tamen, si exactum respicias, perfunctorie, & sicco, ut aiunt, pede. In decimo de machinis luculenter tractat, in genere primum, mox de iis, quae ad pacatum de illis, quae ad belli negotium faciunt. Et haec universi fere operis anatome est, & ut ita dicam, articulatio. Porro an aliud quidpiam, praeter architecturam, scripserit, incertum, quamvis in dubio certius sit nil scripsisse: nullum enim contrariae sententiae habemus testimonium, vel auctorem. Et sane, si operis ma-

gnitudo, excellentia, & rerum in eo congestarum copia animadvertatur, in hoc totum fuisse, & tempus omne, quod tum publicis, tum domesticis occupationibus subtraxit, huic impendisse, nemo ut arbitror dubitaverit. Multos habuit praeclarus iste labor laudatores, admiratores quoque, sed nec paucos fugillatores detractoresque. Leo enim Albertus in limine sexti libri, his verbis eius dignitatem diminuere conatur: *Namque dolebant quidam, ait, tam multa tamque praeclarissima scriptorum monumenta interiisse, temporum hominumque iniuria, ut vix unum ex tanto naufragio Vitruvium superstitem haberemus, scriptorem procul dubio instructissimum, sed ita affectum tempestate atque lacerum, ut multis locis multa desint, & multis plurima desideres. Accedebat, quod ista tradidisset non culta. Sic enim loquebatur, ut Latini, Graecum videri voluisse, Graeci, locutum Latine, vaticinentur: res autem ipsa in sese porrigenda, neque Latinum, neque Graecum fuisse testetur, ut par sit, non scripsisse hunc nobis, qui ita scripserit, ut non intelligamus. Haec tenus ille, & satis immodeste. At longe immodestissime Hieronymus Mercurialis in libro de re gymnastica; ita enim loquitur: *Vitruvii auctoritatem nunquam multi faciendam existimavi, nempe quem παραδοξολογος, & sua aetate minime aestimatum puto. Quod enim ab Augusto nullis egregiis fabricis, nisi solis ballistis, praefectus fuerit, quando scilicet in urbe, & extra urbem magnifica aedificia exstruebantur, quod etiam a nullo fere posteriore auctore nominatus inveniatur, praeterquam in capitum Plinii librorum catalogo, qui ab aliquibus minime Plinianus, vel saltem adulteratus putatur, magnam certe ipsius existimationis suspicionem merito parit. Haec Mercurialis. Acerbe nimium in auctorem probum, candidum, & nil tale meritum. Ceterum an Plinii catalogus depravatus sit, nihil moror, cum satis aperte legentibus constet, Plinium quamplurima hoc de Vitruviano penu deprompsisse, nec Plinium modo, sed Palladium quoque & alios bonos auctores ab eo, in iis quae ad architecturam pertinent, accepisse.**

Mitius igitur cum hoc scriptore agere debuit Mercurialis, nec imitari quorundam hominum prava & iniusta ingenia, qui eos, per quos proficiunt, non modo non laudant, ut beneficium fateantur, sed potius carpunt, improbant, & maledictis prosequuntur. Fuit igitur, nec sine auctoris laude, superiori illo aevo liber iste in doctorum virorum manibus; inferiori vero, cum optimae artes situ & squalore obsitae iacerent, iacuit, periturus, nisi quidam doctissimi & eruditissimi viri a tenebris illum & oblivione vindicassent. Primus fere qui manus pias illi admovit, fuit Iocundus Veronensis Sacerdos, atque idem architectus suo tempore non ignobilis. Quo magistro in lectione huius auctoris usus est Guilielmus Budaeus, qui & hoc testatum reliquit pluribus verbis in Annotat. in Pandectas, ubi de suggrundatione. Citato enim ibi Vitruvii loco, ita sequitur: *Quae verba mendosissime in impressis libris leguntur, ut totus paene tractatus ille de architectura decem libris constans: quare a paucissimis legitur, alioquin etiam intellectu perdifficilis, & ut Euripides Tragicus de libro Heracliti cognomento Scotini dixit, Delio natatore indigens. In illa enim rerum verborumque obscuritate, non mediocriter etiam ingenium, quasi aestuoso freto obrutus natator submergitur. Haec ille, qui mox addit: Nobis vero in ea lectione contigit, praeceptorem eximium nancisci Iocundum Sacerdotem, Architectum tunc regium, hominem antiquitatis peritissimum, qui graphide quoque, non modo verbis intelligendas res praebebat: quo tempore Vitruvium nostrum otiose, aliosque nonnullos antiquos scriptores, eodem benignissime adiuvante, emendavimus. Hactenus vir egregius, & grati animi virtute laudabilis. Porro Iocundum in hoc auctore illustrando aliquid fecisse non negamus, parum tamen illud fuit, quod vel ex eius editionibus facile colligitur, quarum alteram Florentiae typis curam Iuliano Medices nuncupavit. Circa eadem tempora eandem provinciam subiit Caesar Caesarianus Mediolanensis, & pictore architectus, & Bramantis nostri, ut ipse-*

met affirmat, discipulus: verum hic parum feliciter, ut ex opere ipso videre est. Caruit enim tum ingenii acumine, tum rerum plurimarum cognitione, quae ad hunc auctorem illustrandum sunt necessariae: nihil igitur in eo laudes praeter figuras, quas etsi non ad antiquum genium, nec ubique ad Vitruvii mentem, egregie tamen & graphice lineavit. Ab hoc accepit Io. Baptista Caporalis Perusinus, ipse quoque illiteratus, ut ex quinque libris, quos Italice versos publicavit, facile cognoscitur. Nonnulli quoque alii eiusdem notae homines, idem opus eadem infelicitate aggressi sunt: inter quos fuere Bonus Maurus, Augustinus Gallus, Aloysius Pirovanus. Sed inter illos, qui egregiam Vitruvio navarunt operam, fuit Hermolaus Barbarus, qui quidem inter primos ingenii & doctrinae lumine pollens, castigatis Plinio & Mela, huic quoque auctori stilum & diligentem operam commodavit. Succedere huic Adrianus Turnebus, & Guilielmus Philander, Galli ambo, & iidem doctrina & eruditione insignes: quorum Turnebus in libris Adversariorum sexcentis locis Vitruvianum codicem aut emendavit, aut lucidissime exposuit. Longe tamen doctissime Philander, qui ceteros fere omnes commentariis editis eruditissimis superavit. Post hos omnium novissimus Daniel Barbarus, non sine maxima egregii ingenii laude, idem praestitit: quamquam nonnulli sint, qui illum in rebus claris verbosum, in obscuris ficcum & ieiunum fuisse affirmant. Sed ut ad Vitruvium revertamur, palam est, illum in scribendo brevitatem adamasse; quod cur fecerit, ipse docet in praefatione quinti libri, ita scribens: *Cum ergo ea* (architectonica nempe vocabula, de quibus loquitur) *per se non sint aperta, nec pateant eorum in consuetudine nomina, tum etiam praeceptorum late vagantes scripturae si non contrahantur, & paucis & perlucidis sententiis explicentur, frequentia multitudineque sermonis impediende, incertas legentium efficient cogitationes. Itaque occultas nominationes commensusque e membris operum pronuntians, ut*

XII M. VITRUVII POLLIONIS VITA.

*memoriae tradantur, breviter exponam. Sic enim expeditius ea recipere poterunt mentes. Non minus, cum animadvertissem dis-
rentiam occupationibus civitatem publicis & privatis negotiis,
paucis iudicavi scribendum, uti angusto spatio vacuitatis ea
legentes, breviter percipere possent. Haec ille, & longe plu-
ra: qui si brevitatem sermonis claritate compensasset,
operae procul dubio fecisset pretium. At Horatiani prae-
cepti immemor, dum brevitatem prosequitur, in obscu-
ritatem praecipitavit. Haec de doctrina & scriptis. Qua-
tenus vero ad personam pertinet, statura fuit humili,
specie haud multum grata & eleganti, quod ex eius di-
ctis ad Augustum habemus; ait enim: *Mihi autem, Im-
perator, staturam non tribuit natura, faciem deformavit aetas,
valetudo detraxit vires.* Porro quamdiu vixerit, quo loci
diem lauserit, ubi tumultatus fuerit, nullus est anti-
quorum scriptorum qui doceat; unde fit, ut aequae se-
pulturae eius locus obscurus sit, atque natale solum &
patria.*
